

MILJØstyrelsen

Oversigt over kommuner og amters (med)ansvar for indfrielse af overordnede miljømålsætninger.

Hermed følger en oversigt over kommuner og amters (fra 1. januar 2007 regionernes) (med)ansvar for indfrielse af de overordnede miljømålsætninger, opdelt på de samme områder, som i besvarelse af spm. 11 (alm. del – bilag 25) stillet af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalget den 5. oktober 2000.

Oversigten indeholder dels en oversigt over de tiltag, som amter og kommuner er forpligtet at gennemføre i dag, dels en oversigt over de tiltag, som kommuner og regioner bliver forpligtet at gennemføre fra den 1. januar 2007.

Transport- og Energiministeriet, Erhvervs- og Økonomiministeriet, Undervisningsministeriet, Socialministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt Ministeriet for familie- og forbrugeranliggender har bidraget med hensyn til deres lovgivning.

Pind 1: Affald, genbrug og indsamlingsordninger

Kommunerne har i henhold til Miljøministeriets affaldsbekendtgørelse (nr. 619 af 27. juni 2000 med senere ændringer) til opgave hvert 4. år at udarbejde affaldsplaner, der skal bidrage til opfyldelsen af bl.a. genanvendelsesmålsætningerne i regeringens affaldsstrategi (Affaldsstrategi 2005-08), samt sikre, at der er tilstrækkelig forbrændings- og deponeringskapacitet. I henhold til affaldsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om elektronikaffald (nr. 1067 af 22. december 1998)¹ har kommunen pligt til at iværksætte indsamling af dagrenovation, papir- og papaffald, glasaffald, batterier, elektronikaffald, PVC affald, trykimprægneret træaffald og farligt affald. Kommunerne har derudover pligt til at anvise bortskaffelsesmulighed for andet affald omfattet af bekendtgørelsen. Endelig skal kommunen anvise stålromler samt egnet transportemballage af plast og PVC affald til genanvendelse. Lignende regler forventes at træde i kraft i efteråret 2005 for så vidt angår anden plastemballage samt træemballage. Anvisningerne skal fremgå af kommunale regulativer.

Kommunalreformen

Kommunalreformen vil ikke medføre ændringer i ovenstående.

Pind 2: Spildevand, drikkevand og vand i øvrigt

Overfladevand

Amternes regionplaner skal indeholde retningslinier for kvaliteten og anvendelsen af vandløb, søer og kystvande. Amterne fastsætter målsætninger for kvaliteten, anvendelsen og beskyttelsen af de ferske og kystnære områder og definerer kvalitetskrav hertil samt udarbejder handlingsplaner for opfyldelsen af målsætningerne. Endelig overvåger amterne, om målsætninger for kvalitet opfyldes. (Der henvises til pind 12 om betydningen af den statslige udmelding.).

¹ Den 1. april 2006 træder en ny bekendtgørelse om elektronikaffald (nr. 664 af 27. juni 2005) i kraft.

Amterne er med miljømålsloven (lov nr. 1150 af 17. december 2003) blevet vanddistriktsmyndighed og ansvarlig for udarbejdelse af vandplaner med opstilling af miljømål for alle vandforekomster, dvs. grundvand, de ferske vandområder og de kystnære områder. Vandplanerne skal tillige indeholde indsatsprogrammer for at nå målene. Endvidere har amterne ansvaret for overvågning af vandområderne.

Kommunerne fører tilsyn med badevandskvaliteten for vandområder, der er udpeget som badevandslokaliteter.

Spildevand

Kommuner og amter er pålagt et medansvar på følgende områder:

Forbedret spildevandsrensning for den spredte bebyggelse i det åbne land

Som følge af lov nr. 325 fra 1997 om forbedret spildevandsrensning m.m. skal kommunerne revidere deres spildevandsplaner for det åbne land, og forbedringer skal realiseres.

Overvågning af udledninger af miljøfremmede stoffer og tungmetaller

Under Vandmiljøplanens overvågningsprogram er der med amterne aftalt en indsats for at overvåge, hvad der udledes af miljøfremmede stoffer og tungmetaller fra renseanlæg, industrier m.m.

Fortsat udfasning af miljøfremmede stoffer og tungmetaller

Danmark har internationalt tilsluttet sig målsætninger og begrænsning af udledninger af miljøfremmede stoffer og tungmetaller. Der er derfor også behov for at øget indsats i kommuner og amter, særligt over for industrielle udledninger, for at opnå dette mål. Amterne er forpligtet til at begrænse udledningen af en lang række farlige stoffer til vandløb, søer eller havet. Udledningen af disse stoffer skal begrænses ved hjælp af den bedste, tilgængelige teknik, og kvalitetskrav for vandmiljøet skal kunne opfyldes.

Grundvand og drikkevand

Opfyldelse af VMP II og gennemførelse af nitratdirektivet

Amtskommunerne har i henhold til miljømålsloven ansvar for at kortlægge og udpege indsatsområder samt udarbejde og gennemføre indsatsplaner for de områder, hvor grundvandet i særlig grad skal beskyttes af hensyn til drikkevandsinteresserne.

Bedre kontrol af grundvand og drikkevand

Kommunerne har i henhold til vandforsyningsloven ansvaret for at føre tilsyn med drikkevandets og råvandets kvalitet. Amtskommunerne har i henhold til miljømålsloven samt Vandmiljøplanens overvågningsprogram ansvaret for kortlægningen og overvågningen af grundvandets kvalitet.

Kommunalreformen

Overfladevand

Staten bliver ansvarlig for de opgaver, som i dag påhviler amterne som vanddistriktsmyndighed.

Kommunerne skal udarbejde handleplaner, hvor de nødvendige indsatser for at nå miljømålene konkretiseres, og kommunerne skal gennemføre indsatserne i form af tilladelser, påbud, aftaler m.m.

Kommunerne fører tilsyn med badevandskvaliteten for vandområder, der er udpeget som badevandslokaliteter.

Spildevand

Kommunerne giver alle spildevandstilladelser med undtagelse af tilladelse til direkte udledning fra de virksomheder, som staten bliver godkendelsesmyndighed for. Spildevandstilladelserne skal gives i overensstemmelse med de statslige vandplaner, og skal således medvirke til at nå vandplanens mål for vandområderne, herunder den nødvendige rensning for organisk stof, næringsalte og miljøfremmede stoffer.

Grundvand og drikkevand

Staten skal i henhold til miljømålsloven kortlægge og udpege indsatsområder, hvor grundvandet i særlig grad skal beskyttes af hensyn til drikkevandsinteresserne. Udpegningen bliver en del af vandplanen. Staten fastlægger derudover mål for grundvandet generelt, og staten overvåger endvidere grundvandets kvalitet via det nationale overvågningsprogram.

Kommunerne skal i henhold til vandforsyningsloven udarbejde indsatsplaner til beskyttelse af grundvandet af hensyn til drikkevandsinteresser og gennemføre disse i praksis. Kommunerne skal endvidere give alle indvindingstilladelser i overensstemmelse med de statslige vandplaner og skal således medvirke til opfyldelse af vandplanernes formål for vandområderne.

Kommunerne har endvidere i henhold til vandforsyningsloven ansvaret for at føre tilsyn med drikkevandets og råvandets kvalitet.

Pind 3: Kortlægning og oprensning af forurenede jord

Efter lov nr. 370 af 2. juni 1999 om forurenede jord skal amterne i samarbejde med primærkommunerne foretage kortlægning af forurenede arealer. Miljøstyrelsen har udarbejdet en kortlægningsvejledning, der er med til at sikre en omfattende og ensartet kortlægning i hele landet. Kortlægningsindsatsen er central med henblik på at prioritere den offentlige undersøgelses- og afværgeindsats. Efter jordforureningsloven skal amterne på kortlagte arealer, inden for de indsatsområder jordforureningsloven har fastlagt, prioritere og gennemføre denne indsats. Den offentlige indsats er subsidiær i forhold til, at amter og kommuner har ansvar for at meddele påbud til forurenere, hvis denne kan mødes med påbud. Miljøstyrelsen har yderligere udarbejdet en vejledning om rådgivning af beboere i lettere forurenede områder. Med vedtagelsen af lov om miljømål i 2003 blev det indføjet i jordforureningsloven, at amtsrådets årlige oversigt over prioriteringen af den offentligt finansierede jordforureningsindsats ikke må stride mod vandplanen efter miljømålsloven.

Miljøministeren afgav i december 2003 en lovovervågningsredegørelse. Det er heri konkluderet, at mange af lovens bestemmelser har fungeret efter hensigten, men at der er grund til at se nærmere på bestemmelserne om kortlægning, jordflytning og værditabsordningen for boligejere. Hovedbudskabet i redegørelsen er, at boligejere, som er kommet i klemme, fordi deres grunde er forurenede, og som har lange udsigter til at få dem rensede, skal have hjælp. En forsøgsvis låneordning for forureningsramte boligejere er iværksat i 2004 som et af initiativerne i

redegørelsen. Et andet initiativ blev udmøntet i maj 2004, hvor Folketinget vedtog et lovforslag om at give kommuner adgang til at undlade at påberåbe sig forældelse, når kommunen har solgt en grund, som senere viser sig at være forurennet.

Samtidig nedsattes en kriteriegruppe om kortlægning af jordforurening og grænseværdier for vand, jord og luft. Kriteriegruppen afsluttede sit arbejde i december 2004. På baggrund af gruppens anbefalinger har miljøministeren nedsat en jordforureningsgruppe, som ser nærmere på kortlægning og jordflytning med henblik på afrapportering i december 2005.

Kommunalreformen

Regionerne overtager den 1. januar 2007 stort set alle amternes jordforureningsopgaver. Påbudskompetencen for visse større virksomheder overføres dog til staten, og nogle meget borgernære opgaver overføres til kommunerne, herunder opgaver i forbindelse med jordflytninger og i et vist omfang byggeri m.v. på kortlagte arealer. Desuden får miljøministeren hjemmel til i særlige tilfælde at pålægge et regionsråd at gennemføre undersøgelses- og afværgeforanstaltninger.

Pind 4: Trafikplanlægning og kollektiv trafik

Trafikplanlægning

Amter og kommuner bliver typisk ikke direkte inddraget i udarbejdelsen af statslige planer for at reducere et givent miljøproblem (f.eks. handlingsplan for at reducere CO₂ eller strategi for at reducere vejstøj), ligesom de typisk heller ikke får tildelt økonomiske midler øremærket til at opfylde eventuelle statslige mål formuleret i disse planer. Amter og kommuner har dog ofte en central rolle i at opfylde de statslige målsætninger, fx i forbindelse med reduktion af vejstøj. Amternes og kommunernes rolle udmøntes nærmere i regionplaner og kommuneplaner.

Kommuner har et medansvar for at forebygge og reducere miljøbelastningen fra trafikken via kommuneplanlægningen. I kommuneplanlægningen skal kommunerne arbejde for formålsbestemmelsen i miljøbeskyttelsesloven og planloven opfyldes, herunder forebygge forurening fra luft og støjulemper. En begrænsning af de trafikskabte miljøproblemer betragtes som en af de væsentlige opgaver for den fortsatte vedligeholdelse og ajourføring af kommuneplanerne. Kommunerne har således mulighed for at arbejde med trafik og miljø som tema i kommuneplanen, og en stor del af kommunerne har udarbejdet en trafik- og miljøhandlingsplan. Når det gælder den mere konkrete planlægning fremgår det af planloven, at en lokalplan kun må udlægge støjbelastede arealer til støjfølsom anvendelse, hvis planen kan sikre den fremtidige anvendelse mod støjgener.

Kommunernes rolle fremgår endvidere af regeringens *Strategi for begrænsning af vejstøj* fra 2003. Denne tager udgangspunkt i den eksisterende opgavefordeling, således at indsatsen på de kommunale veje, er de kommunale vejmyndigheders ansvar.

Endvidere følger det af støjbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 754 af 25. august 2001), at kommunerne i større sammenhængende byområder fra 2007-8 skal stå for kortlægning af støjen fra veje, jernbaner, lufthavne og visse virksomheder og deltage i kortlægningen af støj fra større veje, større jernbaner og større lufthavne udenfor større byområder. Kommunerne og øvrige ansvarlige myndigheder vil efterfølgende skulle udarbejde støjhandlingsplaner, der sigter på at forebygge og reducere ekstern støj.

Kommunalreformen

Den 17. juni 2005 vedtoges lov nr. 571 af 24. juni 2005 om ændring af planloven (udmøntning af kommunalreformen). Det fremgår af §11e, stk. 1, nr. 9, at "kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder om kommuneplanens sammenhæng med den statslige trafikplan og trafikselskabernes trafikplan for offentlig service."

Pind 5: Virksomheds- og Miljøkontrol vedr. f.eks. vand-, luft- og jordforurening

Ifølge miljøbeskyttelsesloven er kommuner og amter ansvarlige for tilsyn med, at loven og regler udstedt i medfør af loven overholdes, samt at påbud og forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i forbindelse med godkendelser og tilladelser overholdes. Miljøbeskyttelsesloven fastlægger ikke nærmere retningslinjer for tilsynet, men tilsynspligten indebærer, at tilsynsmyndighederne til stadighed skal have kendskab til de potentielle forureningskilder, der er i området, og skal tilrettelægge tilsynet efter, hvad myndigheden skønner er nødvendigt for at føre effektiv kontrol med den enkelte virksomhed eller installation. Der er i juni 2005 indgået en aftale mellem KL og Miljøministeriet om minimumsfrekvenser for tilsyn.

Miljøstyrelsen har udgivet en række vejledninger om tilsynet med virksomheder, senest vejledning om differentieret tilsyn (nr. 6, 2004) samt en vejledning om håndhævelse (nr. 12, 1992), som er under revision. Der kan endvidere henvises til de årlige tilsynsberetninger, som indeholder kvantitative data om tilsynet.

Kommunalreformen

Med vedtagelsen af lov nr. 569 af 24. juni 2005 om ændring af lov om miljøbeskyttelse (udmøntning af kommunalreformen) flyttes hovedparten af amternes tilsyn med virksomheder til kommunerne fra den 1. januar 2007. Miljøministeren bliver dog tilsynsmyndighed for de livsvirksomheder, som ministeren bliver godkendelsesmyndighed for (i størrelsesorden ca. 235 virksomheder). Den nærmere fordeling vil blive fastlagt ved en revision af godkendelsesbekendtgørelsen. Ministeren bliver endvidere tilsynsmyndighed for alle kommunale spildevandsudledninger samt de kommunale affaldshåndteringsanlæg, som vurderes at have et væsentligt forureningspotentiale (sidstnævnte fastlægges ligeledes ved bekendtgørelse). Ministerens beføjelser forventes delegeret til en styrelse. Endelig udvides ministerens call-in adgang, hvorefter ministeren under nærmere angivne betingelser kan overtage godkendelses- og tilsynskompetencen (nye bestemmelser i lovens § 82, stk. 2 og 3).

Pind 6: El- og varmforsyning samt energibesparelser

Lov om varmforsyning

Det følger af varmforsyningslovens bestemmelser, at det påhviler kommunalbestyrelsen, i samarbejde med forsyningsselskaber og andre berørte parter, at udføre en planlægning for varmforsyningen i kommunen, herunder drage omsorg for, at der udarbejdes projekter for kollektive varmforsyningsanlæg. Kommunalbestyrelsen godkender projekter for etablering af nye kollektive varmforsyningsanlæg eller udførelsen af større ændringer i eksisterende anlæg. Kommunalbestyrelserne kan endvidere udstede en række forskellige pålæg til varmeproducenter og varmeforbrugere.

Kommunalbestyrelsens forpligtelse til at følge udviklingen i tilslutning til den kollektive varmforsyning, og til hvert andet år modtage indberetning herom fra de kollektive varmforsyningsselskaber, er ophævet pr. 1. april 2004.

Kommunalreformen

Kommunalreformen vil ikke medføre ændringer i kommunernes bidrag til opfyldelse af de overordnede miljømålsætninger i varmforsyningsloven.

Lov om fremme af energi- og vandbesparelser i bygninger

Folketinget har i juni 2005 vedtaget lov om energibesparelser i bygninger. Den erstatter pr. 1. januar 2006 den gældende lov om fremme af energi- og vandbesparelser i bygninger. I følge den ny lov skal alle større bygninger, herunder kommunale og amtskommunale bygninger, energimærkes regelmæssigt, og energimærkerne skal være offentligt tilgængelige. Samtidig skal der ske et løbende eftersyn af kedler og ventilationsanlæg.

I den politiske aftale af 10. juni 2005 om den fremtidige energispareindsats er det aftalt, at ministeren i forbindelse med implementeringen af loven vil fastsætte hyppigheden af den regelmæssige mærkning af større bygninger til maksimalt 5 år, samt sikre en regelmæssig mærkning af alle offentlige bygninger, herunder kommunale og amtskommunale bygninger, uanset størrelse.

Kommunalreformen

Den nye lov om fremme af energibesparelser i bygninger er tilpasset kommunalreformen, idet kravene til energimærkninger og eftersyn samt transport- og energiministerens bemyndigelser til at fastsætte yderligere regler er ens for alle typer af offentlige bygninger. I bemærkningerne til lovforslaget er det endvidere nævnt, at de specielle krav om regelmæssig energimærkning og offentliggørelsen for offentlige bygninger ejet af staten, kommuner og amter efter kommunalreformen også vil gælde for de kommende regioner.

Energieffektive indkøb og realisering af energibesparelser

I henhold til den politiske aftale af 10. juni 2005 om den fremtidige energispareindsats vil transport- og energiministeren indlede drøftelser med kommuner og regioner om, at de skal leve op til de samme krav om energieffektive indkøb og realisering af energibesparelser, med op til 5 års tilbagebetalingstid, som i foråret 2005 er fastsat for de statslige institutioner.

Kommunalreformen

Drøftelserne med de kommunale parter om energieffektive indkøb vil ske på grundlag af den nye kommunale struktur.

Byggeloven

Erhvervs- og Byggestyrelsen har med hjemmel i byggeloven udsendt nye energibestemmelser, der træder i kraft den 1. januar 2006. Bestemmelserne implementerer artiklerne 3, 4, 5 og 6 i direktiv 2002/91 om bygningers energimæssige ydeevne. Bestemmelserne forventes at resultere i, at energiforbruget i nybyggeri reduceres med 25 -30 pct. i forhold til bygninger opført efter de nugældende bestemmelser. Herudover indeholder de nye bestemmelser også krav om gennemførelse af energibesparelser i forbindelse med væsentlige vedligeholdelsesarbejder. Endelig indføres der nye lavenergiklasser, der er bygninger med et energiforbrug på henholdsvis 75 pct. og 50 pct. af forbruget i bygninger, der opfylder mindstekravene i byggelovsbestemmelserne. Alle nye bygninger skal energimærkes for at sikre, at de opfylder bestemmelserne.

Kommunalreformen

I orienteringen af 2000 nævnes muligheden af ny lovgivning vedrørende solvarmepligt. Det kan oplyses, at der i den mellemliggende periode blev vedtaget en sådan lovgivning, men at samme lov ikke nåede at træde i kraft før et nyt flertal i Folketinget ophævede loven.

Pind 7: Fødevarer, herunder i institutioner

Amterne deltager i gennemførelsen af Fødevareministeriets miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ). Amterne har ikke et formelt ansvar i ordningen, men amternes deltagelse er en afgørende faktor for, at MVJ-ordningens målsætninger kan indfries.

Hvad angår fødevarer i institutioner, stiller fødevarelovgivningen ikke særlige krav til kommunale og amtskommunale institutioner, der driver fødevarevirksomhed. Det følger af fødevarelovgivningen, at offentlige køkkener skal opfylde præcis de samme krav til indretning og drift som private.

Pind 8 - Byøkologiske tiltag

Byggeloven skal bl.a. varetage sikkerheds- og sundhedsmæssige hensyn samt fremme foranstaltninger, som kan modvirke unødvendigt ressource- og råstofforbrug ved byggeri. Med hjemmel i byggeloven er en række bestemmelser, der skal varetage disse byøkologiske hensyn, indført i de to gældende bygningsreglementer. Kommunerne administrerer byggeloven i forbindelse med byggesagsbehandling af nybyggeri og væsentlige ændringer i eksisterende byggeri.

I *byfornyelsesloven* fra 2003 indgår målet om en miljømæssig bæredygtig udvikling i byfornyelsen ikke længere som et særskilt krav, idet den nye hovedlov ikke har byøkologiske foranstaltninger som et selvstændigt indsatsområde. Baggrunden herfor er, at det efter den nye hovedlov forudsættes, at miljø- og energimæssige overvejelser indgår som en naturlig del af den kommunale planlægning, som en generel foranstaltning, der ikke kræver særskilt regulering. Det er kommunerne, som administrerer loven.

Planloven har bl.a. til formål at medvirke til, at samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag, og kommunerne har bl.a. gennem lokalplanlægningen muligheder for at prioritere byøkologiske hensyn.

Kommunalreformen

Kommunalreformen medfører ikke ændringer i hverken planloven, byggeloven eller byfornyelsesloven vedrørende byøkologiske tiltag.

Pind 9 – Uddannelse / information på miljøområdet

Den formelle undervisning om miljøforhold gives inden for rammerne af det danske uddannelsessystem. Med handlingsplanen "Det grønne islæt" i uddannelserne, der blev introduceret i 1993 af undervisningsministeren, blev der fokuseret på de tværfaglige aspekter, som netop miljøundervisning er et godt eksempel på, og denne filosofi er stadig anvendelig såvel i grund- og ungdomsuddannelserne som i erhvervsuddannelserne. Nyere uddannelsesbekendtgørelser på Undervisningsministeriets område indeholder regler om, at aspekter, der kan bidrage til at øge deltagerens miljøbevidsthed, inddrages i relevante sammenhænge. Dette gælder også uddannelser, der udbydes på amtskommunale uddannelsesinstitutioner, f.eks. almen voksenuddannelse, hvor amtsrådet fører tilsyn med undervisningen.

I regeringsgrundlaget fra foråret 2005 er der sat fokus på faglighed og især på vigtigheden af udbredt kendskab til naturfag. Undervisningsministeriet betragter tilstrækkelig faglig viden om naturfag som forudsætning for at forstå baggrunden for de vigtigste processer i naturen. Uddannelse for bæredygtig udvikling skal være med til at sikre, at alle danskere har tilstrækkelige kundskaber og færdigheder til, at de kan deltage aktivt i den demokratiske debat om fordeling af verdens ressourcer.

Ordningerne vedrørende naturskoler og naturvejledere, som administreres i Miljøministeriet i samarbejde med Friluftsrådet, er tilbud til amter og kommuner. En stor del af dem deltager allerede i disse ordninger og har oprettet naturskoler og ansat naturvejledere.

Information til borgerne om lokale miljøforhold er amters og kommuners ansvar.

Kommunalreformen

Efter kommunalreformen er information om lokale forhold alene kommunernes ansvar.

Pind 10: Grønne regnskaber

Efter ændringen af reglerne om grønne regnskaber i 2002 er ca. 1000 listevirksomheder pligtige til årligt at udarbejde et grønt regnskab, og tilsynsmyndigheden er, jf. miljøbeskyttelseslovens § 35a, pligtig til at afgive en udtalelse til det enkelte regnskab, som sendes til virksomheden. Herefter skal virksomheden sende regnskab og udtalelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der offentliggør regnskabet sammen med udtalelsen. Kompetencen følger den fordeling, der er fastsat i listerne over godkendelsespligtig virksomhed.

I det omfang kommuner eller amter selv driver regnskabspligtige virksomheder, f.eks. inden for affaldshåndtering, skal myndigheden selvfølgelig selv udarbejde et grønt regnskab.

Kommunalreformen

I forbindelse med kommunalreformen forventes omkring 235 listevirksomheder at overgå til staten. Hovedparten af disse virksomheder har pligt til at udarbejde grønt regnskab, og pligten til at afgive udtalelse til regnskaberne overgår i disse tilfælde til staten. Den endelige fordeling af listevirksomhederne vil blive fastsat ved en revision af godkendelsesbekendtgørelsen med efterfølgende konsekvensrettelser i bekendtgørelsen om visse listevirksomheders pligt til at udarbejde grønt regnskab.

Pind 11: Indkøbspolitik og leverandørkrav f.eks. ved udliciteringer

Alle offentlige myndigheder har, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 6, pligt til at virke for lovens formål ved anlæg og drift af offentlige virksomheder samt ved indkøb og forbrug.

I 1998 indgik Miljøministeren en frivillig aftale med Amtsrådsforeningen, KL og Københavns og Frederiksberg kommuner med basis i cirkulære til statslige myndigheder fra 1995 om miljø- og energihensyn ved indkøb, om at:

- alle amter og kommuner udarbejder en grøn indkøbspolitik
- amternes og kommunernes indkøbspolitik indeholder mål og kriterier for, hvordan miljøhensyn kan inddrages ved indkøb, samt at
- samarbejde, hvor det kan fremme den kommunale indkøbspolitik, herunder den grønne indkøbspolitik

I den anledning blev der udpeget en række indkøbsområder, hvor kommunerne og amterne forpligtede sig til via aftalen at handle grønt. Aftalen blev udvidet i 2002 med en beslutning om at nedsætte et ”Panel for miljøbevidste indkøb”. Indkøbspanelet² skal virke indtil udgangen af 2005 og har til opgave at fremme miljøbevidste indkøb, såvel i den offentlige sektor som i den private sektor.

Indkøbspanelet består af 10 medlemmer, der repræsenterer både offentlige og private indkøbere samt virksomheder.

I 2000 blev der gennemført en statusundersøgelse på grønne indkøb i kommuner og amter, der viste at langt fra alle offentlige institutioner har en grøn indkøbspolitik og inddrager miljøhensyn ved indkøb. Der er ikke i aftalen taget stilling til, hvad der skal ske med amternes pligter, når Kommunalreformen træder i kraft, men Indkøbspanelet tager hensyn til reformen i dets arbejde.

EU har vedtaget to udbudsdirektiver: 2004/17/EF³ for forsyningsvirksomheder, og 2004/18/EF⁴ for den offentlige sektor. I Kommissionens håndbog ”Buying green”⁵ er mulighederne for bl.a. at bruge miljømærkekriterier i udbudsforretninger forklaret. Håndbogen specificerer bl.a.: ” *De underliggende tekniske specifikationer for miljømærker kan vise sig at være meget nyttige ved udarbejdelsen af tekniske specifikationer. Det er dog ikke tilladt at kræve, at tilbudsgiverne er registreret i overensstemmelse med en miljømærkningsordning.*”

Pind 12 - Natur- og Landskabsplanlægning

Natur- og landskabsplanlægning er en del af regionplanlægningen, og amterne har herved medansvar for, at overordnede politiske målsætninger indfries.

Det er fastlagt i planlovens § 6, hvad regionplanen som minimum skal indeholde retningslinier for, herunder for emner i relation til natur- og landskab. Eksempelvis skal regionplanerne indeholde afgrænsningen af Internationale Naturbeskyttelsesområder og retningslinjer for beliggenheden af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder.

I ”Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005” er sammenfattet de nationale mål for natur og landskab samt andre nationale mål, som staten vil lægge til grund for sin gennemgang af forslagene til planrevisionerne. Overblikkets afsnit vedrørende natur- og landskabsplanlægning fokuserer særligt på arealanvendelsen, da mange natur- og miljøproblemer stammer fra den måde, vi bruger arealerne på.

Amter og kommuner skal virke for deres respektive planer (planlovens §§ 9 og 12). Det har bl.a. betydning for amternes administration af en række bestemmelser i naturbeskyttelsesloven.

² Hjemmeside: www.indkoebspanel.dk

³ Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter

⁵ Buying Green – A Handbook on Environmental Public Procurement. EC. 2004.

For naturgenopretning udført af amterne afgives en særlig årlig beretning til Skov- og Naturstyrelsen.

Med miljømålsloven blev der i 2003 indført et særligt krav om naturplanlægning i de udpegede internationale naturbeskyttelsesområder, Natura 2000-planlægningen, som forestås af amterne. Planlægningen skal sikre, at der sker en analyse af det enkelte områdes tilstand og trusler, og at der fastsættes mål for det enkelte område og udarbejdelse af et bindende indsatsprogram. Natura 2000-planlægningen er bindende for myndighederne i deres øvrige myndighedsudøvelse, og indsatsprogrammet skal iværksættes.

Kommunalreformen

Efter kommunalreformen er det kommunerne, som skal varetage amternes opgaver i relation natur- og landskabsplanlægning. Planlovens § 11 viser de emner, som kommuneplanen skal indeholde retningslinier for, herunder varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresser og sikring af landskabelige bevaringsværdier. Miljøministeren skal efter loven hvert 4. år offentliggøre en oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen. Hermed lovfæstes den faste praksis om, at miljøministeriet har udsendt en statslig udmelding til regionplanrevisionen, idet den nye oversigt dog vil vedrøre kommuneplanlægningen og ikke som hidtil regionplanlægningen.

Det vil fortsat fremgå af planloven, at kommunerne skal virke for kommuneplanens gennemførelse.

Med kommunalreformen ændres arbejdsdelingen, således at staten skal udarbejde Natura 2000-planer, mens kommunerne skal udarbejde handleplaner til gennemførelse af planerne og stå for den konkrete udmøntning overfor lodsejerne.

Pind 13 - Miljøaspekter i region- og kommuneplanlægning

Af planloven fremgår det, at den fysiske planlægning skal forene de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag. Region- og kommuneplanlægningen skal særligt medvirke til

- at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,
- at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig natur- og landskabsressource,
- at forurening af luft, vand og jord samt støjulemper forebygges,
- at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningen.

Da mange miljøproblemer stammer fra den måde vi bruger arealerne på, er den fysiske planlægning et vigtigt element i miljøpolitikken både for så vidt angår arealanvendelsen i det åbne land, og for indretningen af vores byer.

Amterne forestår regionplanlægningen og kommunerne kommuneplanlægningen.

Regionplaner skal revideres hvert fjerde år. Hvert fjerde år skal revisionsbehovet af kommuneplanen vurderes.

Mht. særlige kontrolfunktioner skal amterne tilse, at kommuneplanlægningen ikke er i strid med gældende regionplanbestemmelser.

Kommunalreformen

Planlovens formål ændres ikke med kommunalreformen, og de ovenfor nævnte mål med planlægningen er derfor fortsat gældende. Efter kommunalreformen nedlægges amterne, og fem nye regioner skal udarbejde regionale udviklingsplaner. De regionale udviklingsplaner skal beskrive en ønskelig fremtidig udvikling for regionernes byer, landdistrikter og udkantsområder samt for natur og miljø, erhverv, beskæftigelse, uddannelse og kultur. De regionale udviklingsplaner skal udarbejdes efter hvert valg.

Kommunerne udarbejder kommuneplaner, som helt eller delvis revideres hvert fjerde år. Kommuneplanerne må ikke stride mod de regionale udviklingsplaner og overordnede statslige planer.

Pind 14 - Borgerinddragelse i det lokale miljøarbejde

Planlovens formålsparagraf omfatter at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet, og loven fastlægger tidspunkter i planlægningsprocessen, hvor inddragelse skal foregå. Amtsråd og kommunalbestyrelser skal som minimum hvert fjerde år fremlægge en strategi for deres lokale Agenda 21-arbejde. Loven tilsigter at fremme det lokale Agenda 21-arbejde, som er kendetegnet ved borgerdeltagelse i en lang række projekter, hvoraf størstedelen har et miljømæssigt indhold. Inden for lokal Agenda 21 og miljøområdet i øvrigt anbefales amter og kommuner generelt at inddrage befolkningen i vidt omfang. Der er ingen præcise krav hertil, men mange amter og kommuner har gennem de senere år udviklet og intensiveret den frivillige inddragelse.

Herudover er der på en række specifikke områder pligt til at inddrage borgerne i kommuners og amters sagsbehandling samt i forbindelse med forskellige sektorplaner.

Kommunalreformen

Efter kommunalreformen skal offentligheden fortsat inddrages i videst muligt omfang i planlægningsarbejdet som følge af planlovens formålsparagraf. Kommunalbestyrelser skal fortsat vedtage og offentliggøre en lokal Agenda 21-strategi hvert fjerde år. Strategien skal bl.a. indeholde kommunalbestyrelsens politiske målsætninger om, hvorledes man agter at inddrage befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde. Ligeledes skal de kommende regionsråd redegøre for deres lokal Agenda 21-strategi hvert fjerde år med oplysninger om, hvordan offentligheden vil blive inddraget i arbejdet.